

FĂRĂ TABU

Buletin informativ

Nr. 4 (114), aprilie 2011

Din cuprins:

Interviu cu Gloria 3

Activități recente
la Cahul 2

O perspectivă asupra
comunității rome
din Moldova 4

Sfintele Săbători
de Paști 5

Discuții cu educatorii
de la egal la egal 6

Cum să vorbești cu cei
mici despre sex 7

Anunțuri 8

Interviu cu interpreta Gloria Gorceag:

Crede, visează, creează!

Gloria, ești o persoană care se află în vizorul tinerilor din Moldova, ca vedetă și ca domnișoară. Cu ce te ocupi la moment și cum apari în ochii spectatorilor?

Sunt o tânără ca oricare alta, la moment îmi fac studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării. Este o alegere pe am făcut-o din mai multe motive. Am realizat că trebuie să mai fac o facultate care să nu aibă, neapărat, tangențe cu muzica. Ceea ce mă face să fiu diferită de alții, poate fi faptul că încă zbor, cred în vise, compun versuri și, uneori, chiar pot să uit de lume. Am expe-

riență TV și radio. Acum lucrez asupra albumului meu de debut, care trebuie să apară în curând.

La întrebarea „Cum apar în ochii spectatorilor?”, pot spune că nu încerc să par altfel, mereu sunt „naturală”. Simt că am puterea să transmit ceva spectatorilor, iar acel ceva e muzica mea.

Cum a început cariera ta de artist? De la cine ai moștenit talentul și cine au fost persoanele care te-au ajutat să dezvolți acest talent?

Cânt de mică, dar nu știu cine se face vinovat pentru asta, mama sau tata. Poate, undeva genele și-au jucat rolul. La început cântam prin casă, apoi la matine-

ele de la grădiniță, la concertele din sala de festivități a școlii. A urmat experiența de a cânta într-un garaj, alături de trupa mea rock, apoi într-un studiu, concursuri și festivaluri. Lumea, însă, a început să-mi cunoască numele datorită unui proiect muzical televizat și uite așa am continuat să-mi dezvolt talentul. Mereu am sprijinul celor pe care îi iubesc și care mă iubesc pe mine.

Care a fost secretul succesului tău?

Nu cred că există un secret, chiar dacă e, încă nu am aflat de el. Sunt conștientă doar de faptul că trebuie să-ți dorești mult ceva, să lucrezi și mai mult pentru a reuși și să nu cedezi niciodată. ▶

Un nou parteneriat pentru rețeaua Y-PEER

Rețeaua Y-PEER a reușit să stabilească un nou parteneriat, de data aceasta cu o organizație de peste ocean numită Moldova AID. Moldova AID este o organizație non - profit din Statele Unite ale Americii, care are ca scop principal organizarea acțiunilor de caritate, precum și a evenimentelor de informare și educare în rândul tinerilor, prin unirea eforturilor mai multor cetățeni ai Republicii Moldova pe același drum comun.

Prima activitate a organizației a fost o acțiune de caritate pentru copiii din orfelinatul de la Cazănești, raionul Telenești în data de 9 aprilie 2011. Cei 73 copii aflați în orfelinat au primit înainte de Săbătorile de Paști adidași, tricouri, pantaloni, ciorapi și alte cadouri aduse de peste ocean. Rețeaua Y-PEER Moldova nu a întârziat să se alăture acestei acțiuni. Astfel, cu suportul fondului ONU pentru Populație în Moldova, UNFPA, reprezentanții Y-PEER au adus copiii înaintea de sărbătorile de Paști câte un set de produse pentru igiena personală. Toți copiii au primit periute de dinți, pastă de dinți, să-

pun, șampon și alte produse, care vor contribui la un mod de viață sănătos și o igienă personală corectă.

Copiii au mărturisit că în acest an Săbătorile de Paști vor fi mult mai lumi-

noase și mai frumoase decât în anii precedenți, iar Y-PEERii au rămas foarte emoționați și plini de entuziasm, în speranța că asemenea activități vor fi organizate mai des.

„HAI Moldova!” la Cahul

Reprezentanții Fundației Comunitare Dezvoltare Durabilă din Cahul au ieșit pe teren, susținând proiectul „Hai Moldova!”. Acțiunea a avut loc miercuri, 20 aprilie, cu scopul de a efectua lucrări de curățire a albiei râului Frumoasa, din zona lacului Sărat.

La activitate au participat consilierii „Fondului pentru Tineri” din Cahul împreună cu alți 200 de tineri din 7 instituții de învățământ din oraș, printre care: Școala Profesională nr.1, Colegiul Industrial Pedagogic, L.T „I.Creangă”, L.T „P. Rumeantsev”, L.T „S.Rahmaninov”, L.T „M Eminescu”, L.T „I Vodă” și Unitatea de Carabinieri. Participanții la acțiune au reușit să redea un aspect mai plăcut râului Frumoasa din zona Lacului Sărat, drept rezultat fiind colectate peste 10 tone de deșeuri.

La finele lucrărilor de curățire a râului, tinerii consilieri ai „Fondului pentru Tineri” din cadrul Fundației Comunitare Dezvoltare Durabilă Cahul au desfășurat evenimentul special „Green Smile Race”, un concurs pentru persoanele care au acceptat provocarea și au dorit să-și testeze calitățile de donator.

Câștigătorul Premiului I a fost posesorul biletului cu nr.65 în valoare de 500 lei, Premiul II - biletului nr.236 cu un premiu bănesc de 200 lei și Premiul-III i-a revenit biletului nr. 630 în mărime de 100 lei. Organizatori au pus la dispoziție și alte 10 premii speciale pentru biletele : 411, 363, 301, 43, 281, 53, 412, 26, 255, 245 fiecare în valoare de 50 lei. Pentru a-și ridica premiile deținătorii biletelor cu numerele sus menționate sunt așteptați în perioada 22-29 aprilie 2011 la sediul Fundației Comunitare Dezvoltare Durabilă Cahul pe adresa: or.Cahul, Piața Independenței 6, bir.105, tel/fax: (299) 21413.

Prin acțiunile desfășurate, tinerii consilieri au reușit să obțină rezultate frumoase în procesul de colectare de fonduri, banii vor fi utilizați la finanțarea Programului de Granturi „Tinerii în acțiune”-2011, care va fi lansat în scurt timp.

În anul 2010, „Fondul pentru Tineri din Cahul a finanțat 18 proiecte ale tinerilor în valoare de 75.000 lei, dintre care: înverzirea parcului central „G.Vieru”, Reamenajarea parcului Colegiului Industrial Pedagogic, construcția stațiunii de autobus „Stația studenților”, crearea și dotarea cu utilaj a spălătoriilor din căminele Colegiilor din oraș etc. De asemenea, au plantat peste 500 de copaci și arbuști, au reparat și vopsit peste 150 de scaune și colectoare de gunoi, au instalat 40 de colectoare și 7 scaune noi, au amenajat teritoriile curților în 6 școli etc.

Sida

Acest proiect este implementat în cooperare cu Ministerul Tineretului și Sportului și cu suportul financiar al Agenției Suedeze pentru Cooperare și Dezvoltare Internațională (Sida/Asdi) și Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin intermediul Fundației Eurasia. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Fundației Eurasia, Ministerului Tineretului și Sportului, Sida/Asdi, USAID și/sau Guvernului American.

► **Ai fost una dintre finalistele primei ediții a Fabricii de Staruri. Ce a însemnat acest proiect pentru tine și cum te-a marcat?**

Proiectul a fost o experiență foarte bună, atât profesională cât și emoțională. Mi-a arătat show business-ul nostru din culise, mi-a testat răbdarea, corzile vocale și ambiția. Până la urmă mi-a dat mai multe decât credeam inițial.

Spectatoriile cunosc și ca prezentatoare radio, cum te împaci cu bucătăria unui radiou și cât de dificil e să combini muzica și radio?

Acestea două (muzica și radio) merg mână în mână. Nu se ceartă între ele niciodată. Din contra, pot să zic că radioul creează dependență, dar una care nu-ți face rău.

Din punctul tău de vedere cum sînt tinerii din Moldova și dacă există vreo diferență între tinerii de aici și cei din străinătate?

Văd în jurul meu tineri foarte ambițioși, cu aspirații înalte, cu personalitate și concepții proprii. Nu cred că există mari diferențe, poate doar impactul comunist își mai păstrează pe alocuri amprenta. Totuși, să recunoaștem că spre deosebire de tinerii din alte țări ai noștri știu cum e să sapi în grădină sau să schimbi singur cauciucurile la mașină, totodată utilizând noile inovații tehnologice (Ipod, Iphone etc.).

Întrebări Fără Tabu:

Ce părere ai despre egalitatea gender?

Cred că egalitatea în drepturi dintre femei și bărbați este o cerință esențială pentru societate. Deși având aceleași drepturi ca și bărbatul o femeie nu este scutită să fie o mamă, și bună gospodină.

Când dorești să te căsătorești și câți copii ai vrea să ai?

Nu am o dată în calendar semnată cu roșu și nici un număr stabilit. Las să se întâmple totul de la sine.

Crezi că este importantă educația sexuală pentru tineri?

Da, cred că ar trebui să existe un obiect de studiu opțional în școli, care să abordeze subiectul sexualității.

Ce părere ai despre activitatea de voluntariat?

Admir oamenii care fac voluntariat, asta demonstrează că au suflet mare și scopuri nobile.

Cum crezi, de ce au nevoie tinerii din Moldova pentru a se realiza profesional?

De un alt sistem politic.

Ce rol are familia în viața ta și cum îți imaginezi propria familie?

Familia joacă un rol extrem de important în viața mea. Dacă e să zic cum aș vrea să fie familia mea, cred că nu aș veni cu ceva impresionant. Vreau un soț care să mă ajute să gătim împreună cina, iar apoi, cântând, ambii să spălăm vesela, mai vreau mulți copii și un câine în ogradă.

Care este sărbătoarea preferată a familiei tale și cum obișnuiești să o sărbătorești?

Sărbătoarea preferată este Paștele, și de obicei o sărbătorim în familie, cu cozonac și ouă roșii.

Cum obișnuiești să te distrezi și cine îți sunt colegii de breaslă?

Mă pot distra oriunde, important ca alături să am oamenii potriviți, iar aceștia sunt prietenii mei. Unii îmi sunt alături din copilărie, alții i-am cunoscut pe parcurs. Unii sunt artiști, alții nici nu sunt din domeniul artei. Alături de ei mă simt bine și atunci profesia sau activitatea lor contează mai puțin.

Îți planifici să rămâi și în continuare în lumea muzicii sau ai de gând să faci carieră și în alt domeniu? Care ar fi acel domeniu și de ce?

Nu știu ce aș mai putea face peste ani, dar cert este că de muzică nu mă las, iar Facultatea de Jurnalism e posibil să-mi prindă bine cândva.

Cu ce gânduri sărbătorești Învierea Domnului, Paștele, și ce ai vrea să realizezi până la sfârșitul anului 2011?

Nume și Prenume: Gloria Gorceag
Anul și data nașterii: 21.11.1987
Semn zodiacal: Scorpion
Cartea preferată: "Alchimistul" de Paulo Coelho
Piesa preferată: În fiecare zi e alta
Cântărețul preferat: Christina Aguilera, Kelly Clarkson, Chris Daughtry
Motto: Crede, visează, creează!
Ai o relație? Da

De Paști voi fi alături de cei dragi, pe care îi iubesc, cu gânduri curate și liniște sufletească. Până la finele anului sper să reușesc să realizez cât mai multe lucruri, care, deocamdată, îmi stau în minte și necesită a fi materializate.

Care este mesajul pe care ai dori să-l adresezi tinerilor din Moldova?

Aveți încredere în voi înșivă, iubiți sincer, prețuiți fiecare clipă și faceți în viață anume ceea ce vă cere inima.

O perspectivă asupra comunității rome în Moldova

Există foarte multe prejudecăți și stereotipuri legate de etnia romă. Acestea încep de la limbă, de la modul extravagant de a se îmbrăca și se finalizează cu activitățile specifice și caracterul nomad al comunității. Fiecare idee preconcepută trebuie analizată și destrămată, întrucât devine cauza unei gândiri primitive, un motiv al discriminării. Iată de ce am realizat o deplasare în raionul Râșcani, satul Mihăileni cu scopul de a cunoaște comunitatea romă.

Tradiții, obiceiuri de familie și de etnie

Satul este situat în partea nordică a republicii, deosebit de verde, cu pomi în floare și margini albe cu var în prag de Paști. Într-un mod neobișnuit, fațadele caselor sunt acoperite cu un mozaic din teracotă, astfel încât fiecare clădire își are propriul ornament și set cromatic. Femeile de etnie romă sunt cu pielea feței de culoare închisă, ochi căprui sau negri, păr des, lung și brunet pe care deseori îl prind în coadă sau îl fac moțoc la ceață ori în creștet. Într-adevăr poartă fuste lungi, în etaje, acesta fiind un semn distinctiv feminin. Bărbații sunt și ei oacheși, corpolenți, adesea port mustăți.

Printre activitățile de bază ale comunității se numără fierăria, ciobotăria, prelucrarea pieilor și alte ramuri ale meșteșugăritului. Aceste îndeletniciri se transmit ereditar de la părinți la copii ceea ce permite statornicirea acestora. "Meșteșugul, la țigani, a fost și va fi în toate timpurile" mi-a mărturisit o mihăileancă. Poporul rom este cunoscut și datorită cântecelor, dansurilor tradiționale. Mișcările săltărețe, vioaie sunt acompaniate de melodii pline de voie bună. Romii sunt predispuși la studierea diferitor limbi străine din primii ani de viață. Pe lângă cea romă, membrii comunității posedă limba română și limba rusă. Datorită

acestui fapt, cântecele sunt variate, nu doar melodic, ci și lingvistic.

Nunta romă - bogată ca-n povești

Bogăția unei nunți rome reprezintă un fapt arhicunoscut; abundența aurului, a bucatelor, a programului artistic este unic și chiar adevărat. În mare parte o nunță romă nu se deosebește de una românească, însă există tradiții ce-i oferă o tentă distinctă, națională. Vârsta mirilor, mult mai jună, este cuprinsă între 14-25 de ani. Băiatul poate "să fure" mireasa, adică să o aducă acasă fără voia părinților. În acest caz, fata devine parte a familiei mirelui și părinții miresei trebuie să ajungă la o înțelegere spre fericirea căsniciei celor doi. La cununia religioasă, mirii trebuie să stea pe un covor frumos brodat, sub care așează o bancnotă care să le aducă bunăstare materială. După nunță, acei bani nu se folosesc, ci se păstrează cu grijă, fiindcă întruchipează norocul și banul familiei. La despodobirea miresei, sub scaunul însurățelilor, se pune un pahar cu apă, iar mireasa trebuie să-l atingă cu piciorul până nu-l varsă – acest obicei transformă tânăra într-o gospodină.

Cum "funcționează" o familie romă

Familia ilustrează una din valorile fundamentale cultivate, o entitate de bază în cadrul comunității rome. Înțelegerea, cooperarea în luarea deciziilor este indispensabilă pentru membrii familiei. Aceștia își consolidează relațiile în baza principiului împărțirii responsabilităților. În cadrul familiei, bărbatul capătă o meserie și este responsabil de câștigul bănesc, pe când femeia trebuie să aibă grijă de cămin și copii. Tradițiile, rigorile legate de partajarea sarcinilor familiale au stagnat procesul de emancipare feminină. Într-o familie romă, soțul deține o autoritate, "este stăpânul", cum se exprimă femeile rome. Iată de ce în cazul

universitate și decide să se mărite, este obligată să abandoneze studiile și să se focuseze asupra căminului familial.

Cu toate acestea, am întâlnit o femeie vrednică de admirație care a reușit să îmbrine armonios familia și meseria. Babuci Natalia este mama unui copil de 5 ani, în așteptarea celui de-al doilea și profesoară de limbă engleză în satul Mihăileni. Din tinerețe, nu s-a lăsat pradă prejudecăților și a făcut studiile la Școala Pedagogică, după care a urmat facultatea de limbi străine în cadrul Universității din Bălți. A mers împotriva oricărei discriminări și a demonstrat abilități deosebite de studiere și predare, devenind șefa grupei. Astăzi, predă de 15 ani limba engleză care "i s-a dat foarte ușor și s-a apropiat de suflet". Elevii, începând din clasa a 7-a până la cea terminală, o laudă și îi sunt recunoscători pentru faptul că posedă una din cele mai necesare și răspândite limbi străine.

Dificultăți și soluții

Este incontestabil faptul că romii se confruntă cu o serie de probleme ce necesită soluționare. Printre cele mai acute se numără sărăcia, ce are drept consecință migrația, nivelul slab de alfabetizare, numărul mare de copii în familie și desigur, discriminarea. Se produce un cerc vicios, ce trebuie destrămat: migrația succede sărăcia și are drept rezultat copii lăsați fără supraveghere, ce nu frecventează regulat școala și sporesc gradul de analfabetism. Statistica demonstrează acest proces negativ: din 25 de copii ai satului Mihăileni, doar 7 frecventează școala, și doar 2 din cei 7 o fac în mod constant. Aici intervine mediatorul comunității rome din satul Mihăileni, doamna Elena Rădiță, care asigură o eficientă comunicare între romi și autoritățile publice, organizațiile naționale și internaționale. Doamna Rădiță are îndatorirea de a facilita accesul romilor la programele de asistență medicală, socială, traininguri informative. Ea ne-a relatat că un considerabil aport îl are Fondul ONU pentru Populație și Centrul Național al Romilor care, conlucrând, ajută la informarea și asigurarea comunității cu cele necesare. Important de menționat este educarea tinerei generații privitor la subiectele ce țin de drepturile sexual-reproductive și un mod de viață cât mai sănătos. Cu adevărat, cunoașterea și aplicarea informațiilor dobândite din acest domeniu duc la nașterea unor copii sănătoși, la căsnicii reușite și familii armonioase.

Autor, Victoria Colesnic, responsabil Media și Comunicare în cadrul rețelei Y-PEER

Pași spre Învierea Domnului - sărbătoare mult așteptată

Postul mare sau Postul Paștilor, este perioada de pregătire pentru Sfintele Paști, fiind asemănat adesea cu o călătorie duhovnicească către Săptămâna Patimilor și Înviere. Acest post reprezintă, de fapt, o acumulare a două posturi distincte: unul care durează 40 de zile („patruzecimea”), până în Sâmbăta lui Lazăr și altul în "Săptămâna Patimilor", înainte de Paști. Ambele sunt perioade de mare nevoie sufletească și trupească, și sunt cunoscute în popor drept un singur post – „Postul Mare”.

Postul Mare este caracterizat prin renunțarea la multe alimente, intensificarea rugăciunilor și multă generozitate cu cei aflați în nevoie. Este simbolul viu al întregii vieți a unui om, care se va împlini prin propria înviere după moartea în Hristos. Este o perioadă de înnoire duhovnicească, o perioadă a pocăinței, a curățirii inimii și minții, de reîntoarcere către poruncile Domnului și către aproapele nostru. Biserica Ortodoxă sugerează credincioșilor să întâmpine Paștile – sărbătoare a sărbătorilor și moment de maximă bucurie – printr-o perioadă destul de lungă de reculegere și post.

Se întâmplă multe lucruri foarte specifice, unice și minunate, în aceste câteva săptămâni ale Postului Mare:

- muzica din biserică se cântă pe tonuri mai triste și mai tânguitoare;
- cântările și imnele amintesc îndeosebi căderea noastră și slăbiciunea firii noastre;
- slujbele sunt mai lungi și mai dese și cuprind rugăciuni și ritualuri unice; veșmintele preoților și odoarele în care este înveșmântată biserica sunt de culoare închisă.

Duminca Florilor, una dintre cele mai importante duminici din postul mare, este considerată ca un preludiv al Patimilor, dar și ca o poartă spre Înviere. După Intrarea în Ierusalim și pînă la Înviere, se vor petrece fapte deosebite, care culminează cu moartea și mai cu seamă Învierea Domnului, punctul central al operei Sale mîntuitoare. Ca buni fii ai Bisericii, ca îndeplinitorii ai învățăturii Sale, trebuie să ne întrebăm cum trebuie să-L primim și noi pe Hristos

Domnul în sufletele noastre, cum putem să întâmpinăm Învierea Lui?

În primul rând, prin participare la Liturghia din duminica Floriilor, cu sufletele curate și cu ramuri de salcie în mâini, semn al recunoștinței noastre pentru tot ce a făcut El pentru noi. În al doilea rând, pentru că intrăm în săptămîna care ne aduce aminte de patimile și moartea Sa, trebuie ca această săptămîna să o petrecem în reculegere, în post și rugăciune, în mărturisirea păcatelor în fața preotului duhovnic, urmată de primirea Trupului și Singelui Său în Sfînta împărtașanie. Să-L întâmpinăm așternîndu-I în cale florile recunoștinței noastre față de El, dar și față de semenii noștri, dacă le suntem îndatorați cu ceva, cu această frumoasă și atât de rară astăzi virtute. Numai așa vom fi vrednici să luăm parte la drama de pe Golgota și apoi la slăvită Înviere. Să ne aducem aminte mereu de cuvintele pe care le-a rostit El însuși la scurt timp după Intrarea Sa triumfală în Ierusalim: “Cît aveți Lumina, credeți în Lumină, ca să fiți fii ai Luminii” (Ioan 12, 36).

Sărbătoarea Sărbătorilor numită Învierea Domnului, Paștile, reprezintă biruința Domnului nostru Iisus Hristos asupra morții, iar de roadele acestei Învieri se bucură întreaga umanitate, căci prin Botez noi toți suntem eliberați din robia păcatului. Pană la întruparea lui Iisus Hristos, toți morții – drepti sau păcătoși – de la Adam și pînă atunci mergeau în iad.

Dupa Învierea Domnului Raiul devine locul și starea dreptilor, iar iadul, exclusiv, locul și starea păcătoșilor.

Pentru creștini, a serba Paștele înseamnă a împro-

pria Patimile, Răstignirea și Învierea lui Hristos. Prin participarea la sfintele slujbe din Săptămâna Mare suferim împreună cu Hristos pentru ca să ne bucurăm împreună cu El prin Înviere. În noaptea de Înviere, credincioșii care merg la biserică au grijă să vină cu lumânări pentru „a lua lumină”. Din candela aflată pe Sfînta Masă, preotul aprinde o lumânare, apoi, ieșind la credincioși, le adresează chemarea: „Veniți de primiți lumina!” Astfel,

în noaptea Învierii, toate lumânările aprinse din biserică, pe care creștinii le țin în mâini pe toată durata slujbei, sunt, de fapt, o singură lumină, Lumina lui Hristos care luminează tuturor. Aceasta este dusă de fiecare la casa lui. Tradiția moștenită din moși strămoși în țara noastră este ca masa din zilele Paștilor să conțină preparate din carne de miel.

De ce a fost ales acest animal și nu altul? Pentru că mielul, prin chipul lui, exprimă blîndețea și nevinovăția. Ouăle roșii nu lipsesc de Paști de pe masa creștinilor, dar nici din biserică, unde sunt aduse pentru a fi binecuvîntate la sfîrșitul slujbei de Înviere. În perioada pascală, creștinii ciocnesc ouă roșii, rostind unii către alții: „Hristos a înviat!”, „Adevărat a înviat!”. Pasca este un cozonac special care se coace de către gospodinele creștine numai o dată pe an, de Sfintele Paști. Ea are formă rotundă, amintînd de coroana lui Hristos, sau dreptunghiulară, asemănătoare mormîntului în care a fost așezat. La mijloc are imprimată o cruce, iar pe margini este împodobită cu aluat împletit.

Împărtașindu-vă aceste gînduri, Îl rugăm pe Părintele Ceresc să vă ajute să petreceți această sărbătoare cu pace, sănătate și bucurie, dobîndind toate darurile Lui cele îmbelșugate.

Cu părintească dragoste îndrept către frățiile Voastre creștineasca și strămoșeasca salutare de Paști – Hristos a înviat!

„Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu –Tatăl și împărtașirea Sfîntului Duh să fie cu voi cu toți” (II Corinteni 13,13).

A relatat Ioana Pancu, jurnalist Y-PEER

de la Egal la Egal

apariția noilor medicamente. Ce-i drept, acest lucru a dus la supraviețuirea îndelungată a copiilor HIV-pozitivi, care astăzi au atins vârsta maturității sexuale. În stadiul SIDA sistemul imunitar se prăbușește, lăsând microbii altfel inofensivi (așa numiții microbi „oportuniști”) să atace organismul.

Un alt pericol îl constituie hepatitele care pot duce la ciroză și cancer hepatic.

6. Dacă nu fac nimic atunci când apare un semn, ce se poate întâmpla?

Gheorghe, 16 ani

Sifilisul afectează sistemul nervos și aparatul cardiovascular, gonoreea poate afecta ochii nou-născuților – în genere multe dintre afecțiunile venerice amintite odată transmise la nou-născut pot duce la afecțiuni grave (sau după caz, la transmiterea la produsul de concepție, duc la avort spontan, moarte în faza utero sau perinatală). Există și complicații locale sau loco-regionale: abcese prostatice, eroziuni ale mucoasei genitale ca urmare a contactului prelungit cu secrețiile infectante, ulceratii, afectarea organelor interne (aortită luetică, gastrită luetică, faringită sifilitică, perihepatita Fitz-Hugh-Curtis, ș.a.), căderea părului, paralizii, afectare articulară, etc.

7. Care dintre ITS duc la infertilitate?

Dragalina, 17 ani

Gonoreea este considerată cea mai importantă cauză de infertilitate dintre BTS. Afectează ductele deferente (deferentita), epididimul și poate da și epididimită. La femeie, ea poate cauza remanieri fibrocicatriciale ale tubei uterine care pot predispuce la implantări aberante ceea ce duce la tubară, urgență chirurgicală, care se poate solda chiar cu moartea pacientei (nu este o raritate moartea în cazurile acestor tipuri de sarcină ectopică) ale zigotului sau chiar sterilitate.

8. Există tratament pentru orice boală venerică? Eficacitatea tratamentelor este completă? Dragoș, 18 ani

Nu toate bolile venerice se tratează. Nu se pot trata complet (cu dispariția agentului cauzal din organism) afecțiunile virale precum vegetațiile veneriene, herpesul, HIV, hepatitele.

În rest toate se tratează relativ ușor, inclusiv sifilisul. În plus, având în vedere că în zilele noastre toată lumea ia antibiotice

pentru orice infecție (respiratorii de sezon, urinare) aceste tratamente distrug și bacteriile care produc multe dintre BTS. De aceea nici nu prea se mai moare de sifilis. Totuși, este o chestiune de noroc, pentru că dacă tratamentul nu se potrivește cu boala de care suferi, aceasta poate persista, iar bacteria cauzatoare poate deveni mai agresivă.

De reținut că în urma tratamentelor, scapi de bacterii, dar nu și de viruși! Aceștia rămân în organism pentru totdeauna.

Așadar, aveți grijă ce parteneri vă alegeți și ce metode de protecție folosiți.

9. Care este tratamentul bolilor cu transmitere sexuală? Andrei, 16 ani

Majoritatea bolilor cu transmitere sexuală pot fi tratate, de regulă, prin administrarea de antibiotice. Pe lângă acestea pot fi aplicate local creme si loțiuni sau, în cazul femeilor, un tratament cu ovule. Cu cât o astfel de infecție este descoperită mai repede, cu atât tratamentul va fi mai eficient. De asemenea, tratamentul trebuie urmat de ambii parteneri, chiar dacă unul dintre aceștia nu prezintă simptome. Netratate, bolile cu transmitere sexuală pot duce, în timp, la complicații grave, infertilitate sau afectarea întregului organism.

Herpesul genital și HIV/SIDA odată contactate, rămân incurabile, tratamentul avînd efect doar asupra eliminării simptomelor și împiedicarea evoluției rapide a infecției.

10. Cum prevenim infecțiile cu transmitere sexuală? Aurelia, 17 ani

Singura cale 100% sigură este abținerea, dar dacă acest lucru nu este posibil, mijloacele de prevenire ar fi următoarele:

- limitarea la un singur partener sexual sau reducerea numărului acestora;
- evitarea contactului sexual în cazul în care partenerul prezintă simptome ale unei ITS;
- printr-o bună comunicare cu partenerul (dacă a avut contacte sexuale neprotejate, câți parteneri sexuali a avut în trecut, dacă a avut boli cu transmitere sexuală și dacă s-a tratat, etc);
- folosirea corectă a prezervativului la fiecare contact sexual;
- prin apelarea la analize medicale periodice și control ginecologic regulat.

Ai grijă de sănătatea ta! Fii informat, protejat, implicat! Să fii sănă-

Cum să vorbești cu cei mici despre sex

Deși, în general, sexul este un subiect ocolit de părinți, aceștia trebuie să vorbească cu cei mici despre sexualitate începând din copilărie.

Cum să vorbești cu băiatul tău:

În cazul băieților, poți fi succint și să vorbești la subiect, dar precis atunci când vine vorba de informațiile legate de sex. Băieții se simt mult mai confortabil atunci când se vorbește despre acest subiect și sunt mult mai atenți decât fetele.

Foarte important, în special pentru băieți, este să audă părerea unui părinte în legătură cu sexul. Ei trebuie să audă ce cred adulții despre dragoste și intimitate. Apoi, să fie lăsați să-și expună părerea, să vorbească împreună cât de natural posibil despre gândurile și temerile lui legate de sex. Dacă nu îți spune el, întreabă-l tu. Majoritatea copiilor sunt expuși pornografiei, așa că este important ca un părinte să-i explice adolescentului că ceea ce vede este diferit de experiența din realitate. Preludiul, sărutările pătimașe, actul sexual înseamnă altceva pentru fiecare persoană.

Fă-l pe fiul tău să înțeleagă că orice persoană trebuie să-și exploreze sexualitatea și este un lucru cât se poate de firesc.

Cum să vorbești cu fiica ta:

“Mama mea m-a chemat pentru a purta acea discuție când aveam 12 sau 13 ani. Țin minte foarte bine momentul respectiv, chiar și acum, după ce au trecut câțiva ani buni. Conversația s-a bazat mai mult pe fenomenul reproducerii și funcția ovarelor, nicidecum pe ce mă interesa pe mine: flirtul și băieții drăguți” spun majoritatea fetelor.

Ți-e rușine? Nu ai de ce! Sexul ar trebui să fie un subiect de conversație la fel ca oricare altul. Începe să vorbești despre anatomie, apoi încet-încet abordează subiectul cu adevărat important: sexul și relațiile. Să te prefaci că fata ta nu e curioasă și nu vrea să știe mai multe despre acest subiect nu ajută pe nimeni.

Sexul e prezent în cultura noastră și în mintea oricărui copil. Învățându-i ce este important, că trebuie să se protejeze de boli sau sarcini timpurii, îi va ajuta să evite multe probleme, să-și construiască o relație frumoasă și o căsnicie fericită. Bonus! Veți avea o relație mai apropiată și onestă.

Tabăra de vara de Jocuri Intellectuale, Ediția a V-a

Se apropie Vara, iar tu nu știi ce să faci ca să ai o vară de neuitat? Noi am găsit soluția!

Vino la Tabăra de vară de Jocuri Intellectuale, organizată de Clubul Moldovenesc de Jocuri Intellectuale.

În perioada 27 iunie - 3 iulie 2011, la Vadul lui Vodă, va avea loc, pentru al 5-lea an consecutiv, Tabăra de Vară de Jocuri Intellectuale. La tabără pot participa elevi cu vârsta cuprinsă între 15-19 ani. Pentru a vă înregistra ca participant, vă rugăm să completați formularul care îl găsiți pe www.cuc.md. Veți primi confirmarea după analizarea cererilor. Numărul de locuri este limitat la 40 de persoane.

Taxa de participare este de 600 lei. Membrii înregistrați ai CMJI vor primi o reducere de 10%. Taxa include toate cheltuielile pentru perioada taberei: Transportul Chișinău – Vadul lui Vodă (tur-retur), cazarea, alimentarea.

Pe parcursul celor 7 zile ale Taberei de Jocuri Intellectuale vor fi organizate multe concursuri intelectuale pe echipe și individuale (Ce? Unde? Când?, Brain Ring, Erudit Cafe, Erudit Cvartet, etc.), în care participanții vor avea posibilitatea să implementeze cele aflate pe parcursul atelierelor. De asemenea, se vor desfășura activități practice (de îndemănare și creativitate), în aer liber (Treasure Hunting), jocuri de societate, etc. Cei mai activi participanți vor fi răsplătiți cu IQuci, care vor putea fi utilizați pentru a procura premii conform listei de prețuri.

Nu ezita, aplica acum, completând formularul care îl găsești aici: http://www.cuc.md/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=168&Itemid=191

Data limită de aplicare la Tabăra: 1 iunie 2011

Locurile sunt Limitate!!!

Pentru mai multe informații: 079-883-883 Eugenia Grosu

www.cuc.md

EVS în Romania

Organizația "Team for Youth" din Baia Mare, Romania anunța selecția unui voluntar pentru Serviciul European de Voluntariat (EVS).

Stagiul de voluntariat va începe în luna noiembrie 2011 și va avea o durată de 8 luni.

Proiectul presupune în general activități în școlile din mediul rural: asistarea profesorilor de limba engleză și franceză, de sport (în timpul programului), iar după program activități de after-school, jocuri, competiții, ateliere de handcraft, atelier foto (în funcție de competențele voluntarilor).

Alte activități propuse: cluburi de limba, info-desk în liceele din oraș pentru promovarea voluntariatului și a SEV (Serviciului European de Voluntariat), activități recreative pentru copiii din casele de tip familial, colaborarea la redactarea revistei asociației.

Pentru a aplica vă rugăm să ne expediți CV-ul și o scrisoare de motivare în limba română cât de curând posibil la: dymoldova@gmail.com

Recrutare experți și traineri locali

Asociația Națională a Trainerilor Europeni din Moldova (ANTEM) este o organizație nonguvernamentală, apolitică și necomercială care de trei ani implementează un vast Program de instruire lingvistică pentru alolingvi cu susținerea financiară a Înalțului Comisar pentru Minorități Naționale OSCE de la Haga și a Guvernului Republicii Moldova.

Recrutare experți și traineri locali. Cu scopul implicării în variate proiecte naționale și internaționale, ANTEM anunță crearea unei baze de date de experți pentru următoarele activități:

- Managementul predării lingvistice
- Predarea-învățarea limbii române alolingvilor și cetățenilor străini
  - Cultura comunicării
  - Comunicare interculturală
- Elaborare de materiale didactice pentru adulții alolingvi
  - Imersiune lingvistică
  - Imersiune culturală
  - Cluburi de discuții
  - Strategii de dezvoltare
  - Elaborare de proiecte
    - PR etc.

Cerințe de bază:

- Expertiză de nivel național / internațional în unul din domeniile menționate mai sus;
- Experiență de participare în variate proiecte naționale / internaționale;
- Disponibilitatea de a participa la proiecte naționale / internaționale;
- Cunoașterea excelentă a unei limbi de circulație internațională.

În cazul în care sunteți interesat(-ă), vă rugăm să expediți CV-ul dvs. la adresa antem.moldova@gmail.com sau după la oficiul ANTEM: str.: Iacob Hîncu 10/1, tel./fax-24.57.12

Data limită de depunere a dosarelor este 31 mai 2011, ora 18.00.

Fiecare expert ce corespunde cerințelor de mai sus va fi contactat individual pentru a fi discutate principiile de colaborare.

Buletinul informativ „FĂRĂ TABU” este editat cu sprijinul financiar UNFPA și contribuția membrilor rețelei de educatori de la egal la egal „Y-PEER”. Se distribuie în format electronic.

Editor Design **Anna SUSARENCO**
Oleg ZAHARCIUC

Adresa: Casa ONU, Biroul UNFPA, str. 31 August, 131, et. IV, Chișinău, MD-2012
Tel.: 22.00.45, 21.40.02; fax: 21.40.03
www.unfpa.md